

Langdyssen ved Ildbjerggård

Den restaurerede "Ildbjerggård-langdyssen" er en af Djurslands flotteste langdysser. Her set fra sydøst.

I dag, mere end 5.000 år efter opførelsen, er Ildbjerggård-langdyssen stadig blandt de flotteste og mest seværdige storstensgrave fra bondestenalderens som findes i Århus amt. At dyssen fremstår så velbevaret skyldes også en delvis restaurering i 1957, hvorunder bl.a. flere udvæltede randsten omkring den 25 m lange og ca. 7,5 m brede langdyssen blev genrejst.

Adgang sker til fods ad den korte trampesti (Se illustration 1) i markskellet fra sognevejen øst for dyssen, og kort efter ses den flotte dysse (Se illustration 2) på marken. Fredningsstenen (Se illustration 3) på højen afslører af den blev fredet ganske tidligt i 1887.

Langdyssen er orienteret nordøst - sydvest og indeholder 2 stenbyggede gravkamre (Se illustration 4), hvortil der fra den sydøstlige langside fører en nu delvist sammenskredet gang. I det nordøstlige gravkammer mangler dækstenen over kammeret, og med undtagelse af en enkelt bæresten lige udenfor kammeret er alle bæresten og dæksten fra gangen også forsvundet. Stenene er sikkert blevet genbrugt andet steds til enten byggeri eller som skærver til f.eks. veje eller jernbaner. Det sydvestlige gravkammer (Se illustration 5) er med undtagelse af de manglende gangsten næsten intakt, og dækkes stadig af en stor rødlig granitsten. Begge gravkamre forsejles stadig af den næsten intakte jordhøj (Se illustration 6) som omgiver kamrene, og som den næsten ubrudte randstenskæde med 32 sten omslutter. I langdyssens nordøstende er randstenene særlig store. Disse "stævnsten" (Se illustration 7) har sammen med de øvrige randsten været det mest iøjnefaldende ved dyssen, da de to gravkamre og kammergangene oprindeligt også har været skjult af jordhøjen.

Langdyssen er ikke undersøgt arkæologisk og vi kender ej heller til evt. fund fra den. Langdyssen kan i deres langovale høje rumme indtil 5 separate gravkamre, som ikke nødvendigvis blev opført på samme tid. Sammen med de øvrige smukke storstensgrave i Nødager sogn repræsenterer Ildbjerggård-langdyssen en ret massiv bosættelse fra bondestenalderens Tragtbægerkultur langs sydsiden af Kolindsund, som adskilte Djursland i stenalderen. På nordsiden af sundet omkring Stenvad findes en tilsvarende koncentration, og gravene kan udover deres funktion som gravsted også tænkes at repræsentere territoriale markeringer af "stenalderbygdernes" lokalområder.

Lige over for Ildbjerggård - langs østsiden af Sognevejen - ligger yderligere en lille runddyssen (Se illustration 8) i en lille høj. Kun toppen af dækstenen over kammeret ses, og måske er denne dysse urørt. Den rummer derfor måske stadig nogle af de mange begravelser, som blev anlagt i dysserne af såvel Tragtbægerkulturen som efterfølgende kulturgrupper.

Illustr.1 Den afmærkede trampesti til langdyssen. Her set fra Sognevejen øst for dyssen.

Illustr.2 Langdyssen med dens flotte randstenskæde set fra øst.

Illustr.3 Fredningsstenen på højen med indhugget kongekrone og "FM" for Fredet Mindesmærke.

Illustr.4 Langdyssens nordøst-kammer set ovenfra og fra sydvest med tilstødende kammergang som udmunder ved randstenen til højre i billedet.

Illustr.5 Sydvest-kammeret dækkes stadig af en flot dæksten. Her set fra nordøst.

Illustr.6 Langdyssens jordhøj forsejler stadig næsten helt de to gravkamre.

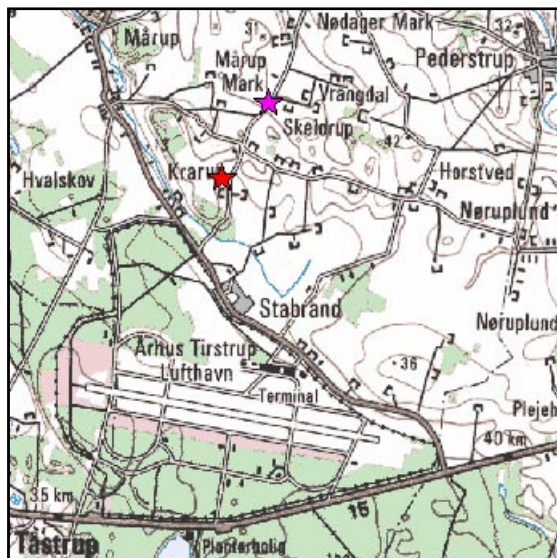

Illustr.7 Langdyssens store "Stævnsten" i nordøst-enden.

Illustr.8 Den lille og måske intakte runddysse ud til vejen overfor gården kort sydøst for langdyssen.

Adgang:

GPS-koordinater (UTM):
E 599955 N 6243402

Kort © KMS

Luffoto © COWI

Fra vej 15: Århus-Grenå drejes vest for Tårstrup by mod Tårstrup lufthavn ad Stabrandvej. Efter 3,8 km og efter at have passeret lufthavnen drejes til højre ad Sognevejen imod Nødager.

Dyssen ses på marken vest for vejen ca. 800 m fremme efter den første gård på venstre side. Parker i vejsiden og følg den frahegnede sti ved fortidsmindeskiltet frem til dyssen.

Faciliteter:

Informationskilt ved langdyssens nordøstende.

Afstand til fortidsminde: ca. 100 m.

Særlige forhold:

Adgang kun tilladt ad den markerede sti og indenfor det frahegnede område omkring langdyssen. Vis hensyn til omgivende markafgrøder.

Litteratur:

Carsten Henrik Bang:

Guide til Danske fortidsminder

Rigt illustreret guide til ca. 500 offentligt tilgængelige fortidsminder i Danmark

Gyldendal og Skov-og Naturstyrelsen 1994

ISBN: 87-00-17166-2

Karsten Kristiansen:

På tur i Djurslands fortid

Gratis turguide til udvalgte fredede fortidsminder på Djursland

Århus Amt, Natur og Miljø 3 . Udg. 2002

www.aaa.dk/aaa/nm-publikationer.htm?ResID=466

Ingrid Falktoft Andersen:

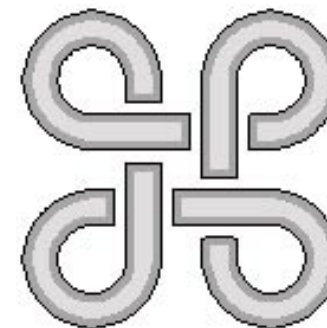
Vejviser til Danmarks Oldtid

Turguide til Danmarks oldtid

Wormianum 1994

ISBN: 87-89531-10-8

Til notater:

**Se mange flere
fortidsminder på**

www.fortidsmindeguide.dk

**- og send os gerne dine egne fotos
og kommentarer fra et besøg**